

Hatvan éve a Margitszigeten

Krúdy Bródyról, Dénes Zsófiának

Nemrég kezembe került a *Literatúrának* — Supka Géza folyóiratának — 1927-es októberi száma. Eppen hatvan éve, hogy napvilágot látott, s íme — gondolom — még ma is akad olvasója. Merő véletlen, hogy éppen én vagyok az: nem tudományos célú kutató-szenvedély, csupán szakmai kíváncsiság vezet, amikor egyik vagy másik antikváriumban lecsapok különféle régi hetilapokra, folyóiratokra. A százéves korában nemrég elhunyt Dénes Zsófia negyvenkét éves volt, alig két éve tért haza bécsi emigrációjából, amikor a margitszigeti platán alatt üldögélve a súlyos betegsége után lábadozó Krúdy Gyulával beszélgetett. Ott történhetett ez, ahol mostanában, az újjáépült Ramada Grand Hotel és a Thermál Szálló külföldi vendégei gyönyör-

kódnak az évszázados ták ősz pompájában.

— Gyula bátyám — kezdte a beszélgetést az újságíró —, ha jól tudom, ez idén, október 21-én lesz félévszázadik születésnapja. Tán szabad azt mondanom, hogy ez jubiláris év. Van olyan munkája, amin különösebb kedvvel, a maga örömeire dolgozik ebben az ünneplésben?

— Van — felelte Krúdy — Bródy Sándor életrajza.

Bródy akkor már három éve nem élt. Hatvanegy éves korában halt meg.

— Húszéves voltam, amikor megismerkedtem vele — emlékezett Krúdy. — Pesten volt, jobban mondva Budán, sőt Budafokon, a Kutyavillában. Nagyon elhagyatott csárda volt akkoriban még a Kutyavilla, s én valószínűleg szerelmi bánatomban vetődtem egy nyári délután egyedül oda. Akkoriban örököltém apámtól, gavallérjelölt voltam (ahogyan más ügyvédjelölt) és írni is akkortájt kezdtem komolyabban. A csárdában Bródy Sándor mulatott Fenyő Sándornak, a Magyar Hírlap akkori felelős szerkesztőjének társaságában, két szép és fiatal színésznővel. Ezt a kétszemrevaló lányt Sándor „úszni” tanította. Estefelé volt, bementek a vízbe... Én is. Nagyon összebarkácsolunk és hajnalban már együtt jöttünk Pestre fiákeron. Négyen a hátsó ülésen és Fenyő Sándor a bakon...

A *Literatúrának* közötti interjú során szó esett a tudós Lévy Sándor doktorról is, akinek a súlyosan beteg Krúdy élete meghosszabbítását köszönhette. Ő volt az egyedüli — mesélte Dénes Zsófiának az író —, akiben Bródy is bízott, az egyetlen, aki előtt komolyan nyilatkozott. — Nekem azt mondta — folytatta Krúdy —,

nem hiszi el, hogy szívbeteg, mert egyszer már keresztüllőtte a szívét, hát ha a golyó nem ölte meg, csak nem öli meg a szívbillentyű-lágulás...

Annyit még a hat évtizeddel ezelőtti interjúról, hogy a beszélgetés végén az újságíró felolvasta Krúdynak Bródy Sándor egyik kiadatlan versét, amelyet betegen, Bécs mellett a bádeni szanatóriumban írt 1921-ben egy fiatal lány emlékkönyvébe.

Csillag Olgának,
kedves kis vérésemnek,
azaz hitlersosomnak,
aki velem együtt
Jeruzsálemből jött,
csak én sokkal régebben.
És én már elmenőben is vagyok
a nevezetes Machpela barlangba,
Abraham kebelére.
Jó öreg hely, de mégis
csak jobb volna egy fiatalon
nyugtatól ős fejemet. De
sajnos, ezt már nem lehet.
Óh, gyönyörű lehetlenségek,
óh, csak tegnap feljött
Jeruzsálemi Csillag!
Mert hogy elmúlt rólam a

fiatalság,
szerezném a szegény öreg, beteg
fejemet

Salomon templomának
megmaradt sziklafalába verni,
és ordítani: Sechothon!

— A papírlap ott maradt Krúdy Gyula kezében — írta befejezésül Dénes Zsófia. — Nem szeret megindulni, de azért túlsebesen mondja: — Ez szép, nagyon szép. És őszinte. — És megint csak nézi a papírlapot. — Ezt ne csak nekem mutassa meg — mondja azután — ezt írja ki az interjúba...

Meghatottan olvastam a hat évtizeddel ezelőtti írást a magyar irodalom két jeles alakjának emlékeztetését egy harmadikról, aki akkor már nem élt.

Nem tudom — tájékozottságom sajnos hiányos —, hogy elkészült-e, megjelent-e valaha, valahol kötetben vagy más formában, egészében vagy töredékesen Krúdy Gyulának a vele készített interjúban említett Bródy-életrajza. Egyébként abban, hogy az emlékező sorokat papírra vettem, nem az a szándék vezetett, hogy netán ismeretlen irodalomtörténeti adatokat hozzak felszínre, csupán a figyelmet akartam felhívni a hat évtized előtt érdekes epizódra.

Vadász Ferenc

* Jóllehet, irodalmi lexikonjaink — az 1927-es Benedek Marcell-féle is —, a Magyar Életrajzi Lexikon is 1876-at jelöl meg Krúdy születése évéül, az író megjegyzése nélkül hagyta, nem cáfolta meg a feltételezést, hogy 1927. október 21-én lesz kerekén bivenéves. Ellenkezőleg, a többi között azt is mondta: „engem manapság éppen az a Bródy vonz, akit ötvenéves korában legjobban korúnak láttam és legünnepeltebb írónak ismertem”. Az interjú címe is ez: Az ötvenéves Krúdy és ötvenéves Bródy Sándorról.